

Visie

Armoede is uitsluiting op verschillende levensdomeinen

Armoede is meer dan te weinig geld hebben. Armoede is een kluwen. Het is een opeenstapeling van problemen op verschillende levensdomeinen (gezin, huisvesting, gezondheid, onderwijs, welzijn, justitie, werk, cultuur, vrije tijd, burgerzin). Jarenlange uitsluiting en armoede hebben bovendien een zware impact op het zijn van hun zelfbeeld en zelfvertrouwen zijn laag, hun vertrouwen in diensten, organisaties en de samenleving is geschonden.

Armoede en sociale uitsluiting zijn een onrecht

Armoede is geen individueel falen. Armoede heeft een maatschappelijke oorzaak. De samenleving slaagt er niet in om de rechten van alle mensen te verzekeren en de meest kwetsbare groepen dragen hiervan de grootste gevolgen. Zij kunnen niet volwaardig deelnemen aan de samenleving. Armoedebestrijding richt zich op duurzame veranderingen in de samenleving.

Mensen in armoede zijn partners in armoedebestrijding

Recht-Op investeert in de krachten van elke deelnemer (individu). We creëren een klimaat waar mensen hun eigen kracht vinden en waar ieder zijn bijdrage kan leveren om mee armoede te bestrijden. Uitgangspunten zijn gelijkwaardigheid, participatie en krachtgericht werken.

Recht-Op kiest voor dialoog met alle betrokkenen om wezenlijke veranderingen te bereiken

Recht-Op gaat in dialoog met de samenleving en het beleid. Recht-Op zet hiertoe projecten op, samen met mensen in armoede: we vertrekken vanuit hun ervaringen en zoeken hoe we komen tot een betere toegankelijkheid van diensten en van grondrechten. We willen een samenleving die uitsluiting tegengaat en gelijke kansen bevordert.

Recht-Op speelt in op actuele tendensen

De samenleving verandert. Recht-Op is alert voor ontwikkelingen die invloed hebben op het leven van mensen in armoede. Recht-Op zoekt met mensen in armoede gepaste antwoorden voor nieuwe uitdagingen. We werken samen met partners uit een breed netwerk. We zijn vernieuwend en creatief in acties en projecten. We blijven trouw aan onze eigenheid en onze basiswaarden.

Missie

Recht-Op strijdt samen met mensen in armoede voor een samenleving zonder uitsluiting

Samen met mensen in armoede

Bij Recht-Op wordt er gefocust op de kracht van de mensen die in armoede leven. Zij leveren dagelijks een strijd tegen de uitsluiting. Zij zijn de deskundigen om deze uitsluitingsmechanismen bloot te leggen en veranderingsvoorstellen te formuleren voor een structurele verbetering.¹

De groepsleden brengen naar buiten wat het betekent in armoede te leven, welke impact armoede heeft op hun kijk naar de maatschappij, welke situaties van onmacht zij ervaren en welke voorstellen tot verandering zij zelf zien (signaalfunctie). Groepswerking biedt de mogelijkheid krachten te bundelen om op structureel vlak positieve veranderingen teweeg te brengen (Verbeke, 1994). Mensen in armoede zijn de deskundigen bij uitstek om de specifieke structurele knelpunten aan te duiden en de meeste efficiënte veranderingsvoorstellen te formuleren: enkel zij kunnen verwoorden wat het betekent om in armoede te leven (Steunpunt, 2001). Het is dan ook de verantwoordelijkheid van diensten/de overheid om naar hen te luisteren en er iets mee te doen. Tijdens het proces is het noodzakelijk om andere actoren te sensibiliseren en met hen allianties te vormen om samen armoede te bestrijden.

“Het is belangrijk dat we de problemen aankaarten. Het is niet de bedoeling om alleen op te komen voor ons eigen probleem, maar we willen stappen zetten voor alle mensen die in armoede leven”.

“Participeren: er wordt zoveel over gezegd. Wat voor mij het belangrijkste is, is dat ik au sérieux genomen word. Dat ik mee kan nadenken en mijn mening geven. Dat mijn mening mee kan tellen voor anderen. Dat ik iets kan doen niet alleen voor mezelf maar voor alle mensen die in armoede leven”.²

¹ van start gaan

² Van klager tot drager

http://www.recht-op.be/index.php?option=com_phocadownload&view=file&id=19:van-klager-tot-drager&Itemid=16

Inhoud

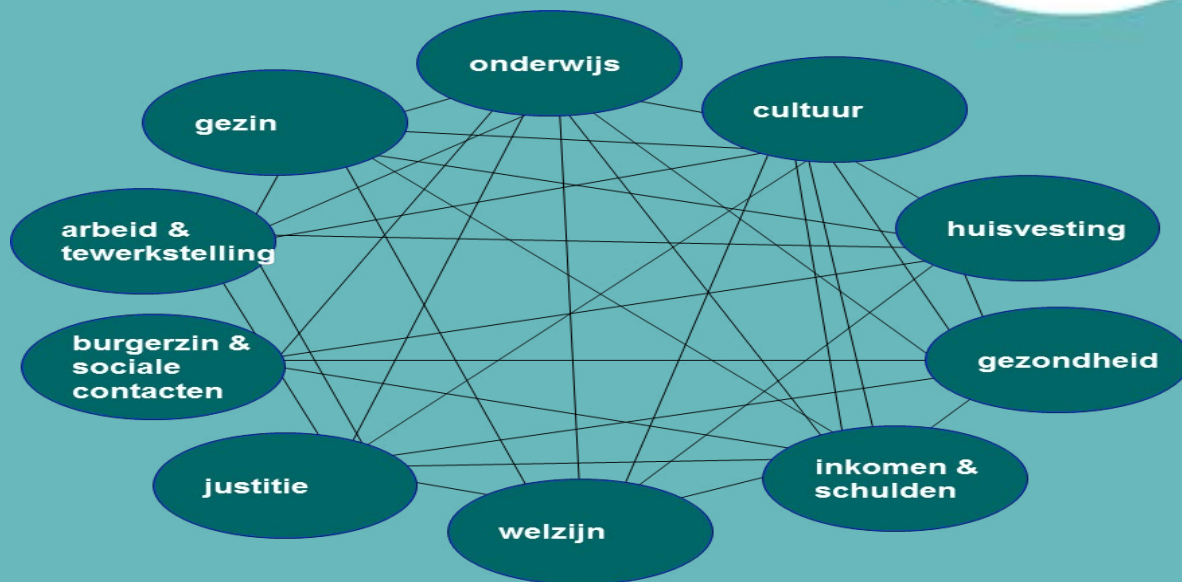
Overzicht bijlagen

- o **Kluwen**
- o **Binnenkant**
- o **Maatschappelijke oorzaak**
- o **Werken aan maatschappelijke structuren**
- o **Dialogoog**
- o **Sociale grondrechten**
- o **Vernieuwend**
- o **Basiswaarden**

³ dossier Het zit vanbinnen

Kluwen

Armoede is meer dan een economisch probleem, het stelt zich op alle maatschappelijke domeinen. Armoede tast de sociale grondrechten aan. Het gaat om het recht op participatie, het recht op maatschappelijke dienstverlening, het recht op gezin, het recht op rechtsbedeling, het recht op cultuur, het recht op inkomen, het recht op onderwijs, het recht op werk, het recht op huisvesting en het recht op gezondheidszorg. Men spreekt van het multidimensionele van armoede, ook wel gekend als het armoedeweb.

Werkloosheid, slechte huisvesting, relatiebreuken, een lage scholingsgraad, een laag inkomen en een grote schuldenlast, een gezinsleven onder grote druk, sociaal isolement, afhankelijkheid van sociale voorzieningen... Al deze domeinen zijn nauw met elkaar verbonden en komen meestal samen voor. Ze versterken elkaar in een ingewikkeld armoedekluwen.

Binnenkant

“Bij ons komt dikwijls alles samen en de problemen versterken elkaar. Het kan gaan over alles. Het zijn dingen die de buitenwereld ook duidelijk kan zien: een armtierig huis, geen modieuze kleren, geen diploma, geen vast werk.

Maar het gaat ook over onze binnenkant, over wie we zijn en hoe we ons voelen. We dragen die problemen soms al generaties mee. De meeste van ons hebben veel meegemaakt. Ons verdriet ende pijn, ons gevoel bepaalt een groot stuk van ons leven. Een aantal dingen die verwacht worden in de maatschappij hebben wij nooit geleerd of gekend. Velen van ons zitten met minderwaardigheidscomplexen. Ons ‘ik’ of ons zelfvertrouwen is vaak heel klein. We zitten dikwijls met het gevoel alle verkeerd te doen en niet begrepen te worden. We zijn bang en beschaamd en durven niet.

Sommigen gaan zichzelf afschermen en isoleren. Maar eigenlijk willen we er toch bijhoren. We vechten en blijven vechten. Sommigen lopen verloren in het gevecht en kunnen niet meer. Sommigen zijn gekraakt door wat er allemaal gebeurd is. We moeten voort, voor onszelf en ons gezin maar we kunnen dat niet alleen.”

³ dossier Het zit vanbinnen

Maatschappelijke oorzaak

Recht-Op hanteert het maatschappelijk schuldmodel inzake armoede. De organisatie van de maatschappij, de heersende structuren en regelgevingen veroorzaken armoede, bestendigen of vergroten ze zelfs.

De vier armoedemodellen : situeren van de termen. In Vlaanderen ontwikkelde Jan Vranken op het einde van de jaren '70 een ideaaltypisch verklaringsschema, waarin vier armoedemodellen onderscheiden worden. Het zijn vier manieren waarop naar armen en armoede gekeken wordt en waarbij oorzaken geduid worden.⁴

	Modaliteit	
Plaats van de oorzaak	Schuld (intern)	Ongeval (extern)
Individu	1. individueel schuldmodel	2. individueel ongevalmodel
Maatschappij	3. maatschappelijk schuldmodel of structureel model	4. maatschappelijk ongevalmodel of conjunctureel model

⁴Uit 'Een kijk op armoede en beleid. Adventscampagne Welzijnszorg 1995', pp.17-18

Maatschappelijke oorzaak

1. Sommigen leggen de schuld van de armoede bij de armen zelf. In de volksmond heet het dat de arme lui is, zijn of haar geld verkwist of weigert zich 'behoorlijk' te gedragen. We spreken dan van het "individuele schuldmodel". Ofwel laat men dan de armen gewoon aan hun lot over of kan men overgaan tot disciplineren, verplichte integratie of verwijdering uit de samenleving. Op deze wijze wil men de "hinder" die armen -door hun eigen schuld- veroorzaken aan de samenleving beperken of ongedaan maken.

2. Anderen tonen iets meer begrip en wijten de armoede aan situaties die de arme overkomen buiten zijn of haar wil, bijvoorbeeld ziekte, een handicap of het overlijden van een kostwinner in het gezin. Volgens dit "individuele ongevalmodel" hebben de armen tegenslag gehad in hun leven. Als samenleving of als individu heb je dan de plicht om deze mensen te helpen: steun aan weduwnaars en weduwen, gehandicapten, zieken of arbeidsongeschikten. Wanneer dit niet gebeurt op basis van individuele liefdadigheid, maar georganiseerd wordt, dan evolueren we in de richting van de sociale zekerheid. De vrijwillige verzekeringen (het mutualistische model) past hier het best bij. De neiging bestaat hier om een onderscheid te maken tussen de zogenaamde "goede" armen (zij die een individuele tegenslag hebben gekend) en de "slechte" armen, die toch zelf "schuld" hebben aan hun toestand.

Armoede heeft maatschappelijke oorzaken.

Maar armoede is niet in de eerste plaats aan de arme zelf te wijten. Bij deze individuele benaderingen wordt voorbijgegaan aan de maatschappelijke context waarbinnen armoede zich situeert. Armoede wordt voor een belangrijk deel bepaald door economische en sociale ontwikkelingen in de samenleving, die niet vanuit zogenaamde individuele tekorten of tegenslagen verklaard kunnen worden.

3. Zo kunnen plotse veranderingen in de maatschappij slachtoffers maken. Er zijn economische crisisperiodes, automatiseringen die bepaalde beroepen overbodig maken, migraties van arbeidskrachten maar ook van bedrijven, oorlogen, enzovoort. Wie op die manier naar armoede kijkt, hanteert bewust of onbewust een "maatschappelijk ongevalmodel". Hierbij veronderstelt men dat zodra de maatschappelijke situatie terug "normaal" wordt, de armoede zal verdwijnen. In afwachting moet de samenleving een opvangsysteem uitwerken. Dit gebeurt ook hier via de sociale zekerheid, maar op een grotere schaal.

Maatschappelijke oorzaak

4. Toch kunnen we met dit model niet uitleggen waarom ook in periodes met een goede economische conjunctuur armoede blijft bestaan. De structurele benadering zoekt niet naar de irrationaliteit van de armoede ("hoe kan het toch dat armoede in onze rijke westerse wereld blijft bestaan ") maar naar haar rationaliteit. Armoede zit ingebakken in de maatschappelijke ordening zelf en die ordening zou haar eigenheid verliezen als armoede eruit zou verdwijnen. Armoede zou zelfs "positieve functies" vervullen in onze samenleving. Deze hebben dan betrekking op de voordelen die de beter gesitueerden halen uit het voortbestaan van armoede. Zo geraakt bijvoorbeeld het vuile, onaantrekkelijke en laagbetaalde werk in de samenleving gedaan. De prijzen van deze goederen en diensten blijven laag omdat de armen een arbeidsreserve vormen. Armen vormen ook een afzetmarkt voor tweedehands goederen of producten van slechte kwaliteit. Bovendien vervullen armen ook een morele functie. Ze dienen als educatief voorbeeld om mensen op het rechte pad te houden of kunnen beter begoeden hun sociaal gevoel door liefdadigheid bevestigen.

Deze analyse toont aan dat armoede niet enkel als onrecht bestreden kan worden, niet enkel als een falen van maatschappelijke structuren. Armoede is ook een fenomeen dat in de huidige samenleving voor sommige groepen een positieve rol vervult in de maatschappelijke ordening. Dit onderstreept het belang van structurele veranderingen, omdat toevallige bijsturingen aan deze ongelijkheden niets veranderen. Bij dit "maatschappelijk schuldmodel" of structureel model is niet de armoede het sociale probleem, maar wel de samenleving die armoede voortbrengt.

◁Maatschappelijke oorzaak

Armoede heeft nooit slechts één oorzaak: verantwoordelijkheden op 3 niveaus

Als je armoede wil verstaan, moet je armoede langs alle kanten bekijken. Mensen leven in armoede omdat heel veel dingen tegelijk die armoede mogelijk of soms zelfs onvermijdelijk maken. Armoede is nooit iemands eigen schuld. Recht-Op ziet oorzaken en veranderingskansen omtrent armoede op 3 niveaus.

De samenleving is voor maatschappelijk kwetsbare mensen niet altijd even rechtvaardig georganiseerd. Regels en wetten zijn ingewikkeld en vaak op maat van de gemiddelde burgers en gaan voorbij aan de problemen van mensen die in armoede leven. In het sociale en het culturele leven wordt weinig ruimte voor hen gemaakt. De economie houdt weinig rekening met armoede.

De huurprijzen swingen de pan uit en daardoor kunnen mensen met de laagste inkomens zich amper een dak boven het hoofd veroorloven. Dat komt omdat die huurprijzen grotendeels door de huisbazen zelf worden bepaald: ze vragen zo veel als ze kunnen krijgen. Toch zou de samenleving er voor kunnen kiezen om deze vrije markt deels aan banden te leggen met regels die meer rekening houden met mensen met een laag inkomen.

Armoede is dus een structureel probleem: de organisatie van de samenleving zelf zorgt ervoor dat mensen in armoede terecht komen of dat ze niet uit de armoede geraken.

Ook de werking van sommige organisaties in de diensten- en hulpverleningssector veroorzaakt armoede of houdt de armoede in stand. Mensen die in armoede leven ervaren een hoge drempel om naar zo'n organisatie toe te stappen: ze voelen er zich niet welkom, ze verstaan er de moeilijke taal niet, ze worden er met weinig respect of zelfs onrechtvaardig behandeld. Regels en controle zijn er vaak belangrijker dan de wil om mensen in armoede echt vooruit te helpen. Deze organisaties en de mensen die er werken houden – vaak onbewust - te weinig rekening met wat mensen in armoede nodig hebben: echt respect en antwoorden op hun maat, antwoorden waar ze zelf mee voor kiezen.

Mensen in armoede komen vooral via dwang in contact met het gerecht: afbetalingsproblemen, plaatsing van kinderen en problemen met huishuur. Armen worden daar vooral voortdurend op hun plichten gewezen. Het gerecht is dus vaak 'de boeman'. Daarom denken mensen in armoede er zelden aan dat datzelfde gerecht hen ook zou kunnen helpen om hun rechten af te dwingen – om voor hen op te komen dus.

Maatschappelijke oorzaak

De groep van maatschappelijk kwetsbare mensen is het minst gewapend tegen tekorten van de samenleving en de diensten: ze bedenken vaak vanuit hun eigen manier van in het leven staan creatieve, eigen oplossingen. Soms werken die oplossingen, soms worden die oplossingen niet door de samenleving of betrokken organisaties geapprecieerd. Dit omdat deze oplossingen dan niet volgens de afspraken van de samenleving of organisaties zijn. Soms draaien die oplossingen zelfs uit op verdere problemen en verscherping van de armoede. Recht-Op vindt dat mensen in armoede met het bedenken van oplossingen hun deel van de verantwoordelijkheid omtrent hun armoedesituatie willen opnemen: ze proberen vooruit te geraken of het hoofd boven water te houden. Elke keuze is een blijk van inzet én veerkracht.

Werken aan maatschappelijke structuren

Verenigingen stimuleren de betrokkenheid van armen bij het beleid. In de verenigingen werkt men aan zaken die het armen moeilijk maken en gaat men na in welke mate het beleid daarin een rol speelt. Men legt de knelpunten binnen de structuren bloot en doet voorstellen die tot verbetering van de situatie leiden. In een volgende stap worden de resultaten van de gesprekken aan de verantwoordelijken van de samenleving overgebracht.

Bedoeling van al dit werk en dit overleg is dat er ook werkelijk zaken veranderen. Het is niet enkel aan armen om zich aan te passen aan de eisen die de samenleving stelt. Je rechten kennen en ze opeisen volstaan niet om armoede te bannen uit de samenleving. Ook in de samenleving lopen zaken mank die armoede bestendigen of waardoor armen uitgesloten worden. Deze zaak dienen evengoed aangepakt te worden. Armoede is een maatschappelijk probleem dat meer vraagt dan emancipatie van individuele burgers.

Beleidsparticipatie beoogt uit te monden in kwaliteitsverbeteringen van het beleid en de uitvoering ervan. Door middel van beleidsparticipatie en het voeren van een dialoog met de doelgroep komt meer samenwerking en een betere verstandhouding tot stand tussen hulpvragers en de organisaties/overheid.

Dialogo⁵

Om armoede te bestrijden is het belangrijk om met andere actoren in dialoog te gaan en partners te worden. Pas dan wordt het mogelijk om efficiënte veranderingsvoorstellen te formuleren waarachter verschillende actoren zich kunnen plaatsen. Ze worden op die manier meer gedragen⁶

Het Algemeen Verslag over de Armoede lanceerde de dialoogmethode als werkwijze om participatie van armen waar te maken. Gedurende twee jaar werkten armen, hun verenigingen en andere vertegenwoordigers van de samenleving in dialooggroepen aan een uitgebreid verslag dat de stand van zaken over armoede in beeld moest brengen. Ze leverden een uitgebreid verslag over de problemen op de diverse levensdomeinen. Ze werkten eveneens aan beleidsvoorstellen die het leven van mensen in armoede moesten verbeteren.

De ontwikkelde methode leverde een belangrijke meerwaarde in een gelijkwaardige positionering van alle deelnemers. Het achterwege blijven van enigerlei druk die tot snelle of concrete resultaten moest leiden, bood de deelnemers een luxepositie die nadien zelden opnieuw kon bereikt worden.

Hierdoor kon het ritme van alle deelnemers gedurende het ganse proces gerespecteerd worden en konden agenda's van buiten of hogerop niet voortdurend de processen die aan de gang waren, onder druk zetten.

Dit betekent allerminst dat de deelnemers op rozen zaten: het ganse proces leverde alle deelnemers momenten met pijnlijke herinneringen of zelfreflecties.

⁵Dromen Denken Doen – 7 jaar beleidsparticipatie in Antwerpen. APGA 2007.

⁶van klager tot drager - Steunpunt, 2001

Dialogo

Dialogowerkgroepen

De dialogo methode wordt nog steeds gezien als de meest waardevolle manier om beleidsparticipatie van armen mogelijk te maken.

Je kan 3 fasen onderscheiden in de methode van de dialogo werkgroepen⁷

De eerste fase verloopt op het niveau van de verenigingen waar armen het woord nemen. De deskundigheid van de eerste betrokkenen - namelijk ervaringen van mensen die de situatie zelf beleven - wordt samengelegd. Dit gebeurt eerst door een bespreking in de eigen groepswerking. Nadien wordt er overlegd met andere verenigingen en wordt terug gegrepen naar de ervaringen verzameld in het Algemeen Verslag over de Armoede.

In praktijk betekent dit dat op een Grote Samenkomst van het Antwerps Platform het thema aan bod komt om de ervaringen en analyse van de knelpunten te toetsen bij de andere Antwerpse verenigingen. Vaak is er ook overleg met andere Vlaamse verenigingen die aan het werk zijn rond een zelfde thema of wordt er dieper ingegaan op het onderwerp op een forumvergadering van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen.

Tenslotte kunnen de bevindingen ook getoetst worden in een dialogo werkgroep van het Steunpunt ter Bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting.⁸

Essentieel is alleszins dat ervaringen en knelpunten breed gedragen zijn en dat de deelnemers uit de groep kunnen spreken voor een brede groep. Verder is dit overleg belangrijk om tot een gezamenlijk standpunt te komen dat niet gestoeld is op zeer beperkte ervaringen of blikveld.

De tweede fase bestaat in het overleg met 'partners' uit private of publieke diensten, instellingen en aanverwante werkingen, die de ervaringen en voorstellen van de verenigingen kunnen aanvullen met hun specifieke deskundigheid.

⁷Antwerps Platform Generatiearmen. Participatie van generatiearmen aan het lokale beleid.1999

⁸Het Steunpunt ter bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting is een overlegstructuur voor armen en andere actoren die opgericht is op basis van een Samenwerkingsakkoord (1998) tussen alle regeringen van het land, ter opvolging van de aanbevelingen in het Algemeen Verslag over de Armoede.

Dialogoog

Deskundigen worden uitgenodigd in de vereniging of er wordt overleg georganiseerd tussen vertegenwoordigers van beide partijen. Belangrijk is dat de groep van armen die deelnemen aan het overleg voldoende groot blijft. De vertegenwoordiging die zij opnemen vanuit de verenigingen verloopt niet in de klassieke vorm van individuele, gemandateerde 'vertegenwoordigers' of 'woordvoerders' maar wordt op een collectieve manier opgenomen door meerdere personen die vanuit de groep optreden.

Voldoende terugkoppeling naar de brede groep die niet rechtstreeks aan het overleg deelneemt, is nodig. De mogelijkheid van tussentijdse interne behandeling van de gesprekspunten in de vereniging moet voorzien worden. Dit heeft dus gevolgen voor het ritme van de besprekingen en de samenkomsten.

Voldoende terugkoppeling naar de brede groep die niet rechtstreeks aan het overleg deelneemt, is nodig. De mogelijkheid van tussentijdse interne behandeling van de gesprekspunten in de vereniging moet voorzien worden. Dit heeft dus gevolgen voor het ritme van de besprekingen en de samenkomsten.

In de derde fase komt het overleg met de beleidsinstanties (administratie, besturen en politiek verantwoordelijken) die beslissingsbevoegdheid hebben op het betrokken terrein. De drie partijen – verenigingen, hun partners en beleidsverantwoordelijken – nemen deel aan dit overleg.

In deze laatste fase worden samenkomsten uit de eerste en de tweede fase hernomen, zodat een goede terugkoppeling en wisselwerking ontstaat.

Sociale grondrechten

Verenigingen waar armen het woord nemen streven naar gelijke toegang tot sociale grondrechten: het recht op participatie aan de samenleving, op maatschappelijke dienstverlening, op een leefbaar inkomen, op een gezin, op cultuur en vrije tijd, op onderwijs en vorming, op werk, op een gezonde en betaalbare woning, op energie en water en het recht op gezondheid en welzijn.⁹

Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden. Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.

Art. 23¹⁰

Die rechten omvatten inzonderheid:

1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen;

2° het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand;

3° het recht op een behoorlijke huisvesting;

4° het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu;

Sociale grondrechten zijn een buitenbeentje in het rechtenveld. De klassieke grondrechten vereisen dat de staat zich onthoudt van bemoeienis –bijvoorbeeld de persoonlijke levenssfeer eerbiedigt. De sociale grondrechten vereisen dat de staat zich juist wel met de burger bemoeit. De sociale grondrechten erkennen dat iedereen recht heeft op een menswaardig leven en vereisen dat de overheid hiervoor actief optreedt. Artikel 23 van de Belgische grondwet bevestigt dat eenieder het recht heeft een menswaardig leven te leiden. Het artikel somt een aantal economische, sociale en culturele rechten op en bepaalt dat ze gewaarborgd zijn door de wet. Deze rechten en de andere rechten van de mens dienen op voet van gelijkheid te worden behandeld omdat ze onderling afhankelijk en ondeelbaar zijn.¹¹

⁹ De Belgische grondwet

¹⁰ Visietekst Netwerk Tegen Armoede

¹¹ Demos. Vrije tijd als grondrecht: van recht naar luxe? Inleiding netwerkdag aan zee, 5 juni, Oostende, 2015.

Vernieuwend

Als vereniging waar armen het woord nemen werkt Recht-Op volgens de 6 criteria vastgelegd in het armoededecreet¹²:

1. Armen verenigen zich
2. Armen het woord geven
3. Werken aan maatschappelijke emancipatie
4. Werken aan maatschappelijke structuren
5. Dialoog en vorming
6. Armen blijven zoeken

Verenigingen gebruiken een aantal klassieke methoden om deze criteria te verwezenlijken: instuif, ontmoeting, groepsactiviteiten, vorming en sensibilisering, projectwerk dat dialoog met diensten en overheid mogelijk moet maken...

Recht-Op kiest er voor om ook de klassieke paden te verlaten. We gaan niet enkel het gesprek aan maar zoeken zelf ook naar nieuwe aanpak voor hardleerse problemen die we dan als good practice kunnen aanbieden aan andere organisaties.

We hebben ook aandacht voor maatschappelijke evoluties: nieuwe vragen en problemen, een verandering in de doelgroep.. We houden de vinger aan de pols als het over de situatie van mensen in armoede gaat. We gaan hiervoor partnerschappen aan met andere organisaties.

Met Een Paar Apart leverden we samen met Samenlevingsopbouw pionierswerk in de inmiddels ruim verspreide Buddy-aanpak.

De pretloketten zijn een antwoord op de moeilijke toegang van mensen in armoede tot culturele activiteiten. Samen met vrijwilligers uit de doelgroep leggen we bruggen naar cultuur en vrije tijd.

¹² Vlaams armoededecreet 12 maart 2003

Vernieuwend

We startten met een jongerenwerking volgens de principes van de vwaan op vraag van ouders die bij hun kinderen de gevolgen van uitsluiting ervaarden en hen kansen op empowerment en een rol in de samenleving wilden bieden.

We werkten samen met een Marokkaanse vrouwenvereniging om de aanpak voor structurele armoedebestrijding in hun groep te introduceren en te ondersteunen.

In het project "Als je hoofd vol zit" gaan we zelf op zoek naar die mensen die zeer geïsoleerd leven en waarvoor de stap naar een vereniging te groot is. Via een outreachende aanpak willen we een andere groep mensen in armoede bereiken.

In onze sociaal-artistieke projecten zoeken we telkens nieuwe wegen om sensibiliserend te werken naar samenleving, diensten en beleid.

- Volk is een literaire samenwerking met Tom Naegels en Marjorie Blomme en brengt het levensverhaal van een aantal deelnemers.
- Onze Rijkdom is een koor waar deelnemers uit Recht-Op olv Hans hun publiek op overtuigende wijze meenemen in de wereld van armoede en uitsluiting
- In Vechten voor Morgen tonen de jongeren hoe zij vechten voor een leven met toekomstperspectief
- Een minimum is het stadsgedicht dat werd gemaakt in samenwerking met stadsdichter Ramsey Nasr. Het prijkt nog steeds op de gevel van het OCMWgebouw De Boogkeers.

Basiswaarden

Vanuit een bewuste en open houding¹³

We werken krachtgericht en integraal

In Recht-Op heeft iedereen oog voor de beperkingen maar ook voor de kansen die zich aandienen in de leefwereld van mensen in armoede, in organisaties en bij beleidsinstanties. We kijken naar het verleden maar ook naar de toekomst. We hebben aandacht voor problemen en kwetsuren, maar ook voor verwachtingen, drijfveren, competenties en krachten. We zoeken ze samen, we benoemen ze, we spreken ze aan. We houden voortdurend voor ogen dat armoede ingewikkeld is – een samenspel van vele problemen en krachten. We ondersteunen mensen individueel opdat ze kunnen deelnemen aan de groepswerking. Hierin richten we ons nooit op het afzonderlijk bekijken van deelproblemen zonder het geheel in beeld te houden.

Iedereen kan een leven in waardigheid leiden

Recht-Op streeft ernaar om iedereen een leven in menselijke waardigheid te bezorgen. Dit wil zeggen dat er voor ons een grens is waarvan we vinden dat niemand hieronder moet of mag leven. Dit impliceert dat we mensen kansen geven en blijven geven. We willen niemand blijvend afwijzen. Ook impliceert dit dat we met een bezorgdheid aanhoudend zullen zijn bij mensen in armoede. Op deze manier willen we ervoor zorgen dat ook de armsten een kans op maatschappelijke betrokkenheid blijven hebben.

We benaderen mensen positief en in gelijkwaardigheid

Om toegang te vinden tot de leefwereld van mensen in armoede starten we vanuit een besef van verschil en niet vanuit veroordeling. Iedere mens in armoede kent een diep verlangen naar menselijk contact en wil zich als mens gezien en begrepen voelen. Daarom streeft elke beroepskracht naar een positieve en gelijkwaardige houding tegenover mensen in armoede.

De beroepskracht:

- toont respect
- is aanhoudend, geeft niet vlug op
- durft zich kwetsbaar opstellen
- werkt als partner van mensen in armoede
- is eerlijk en open
- kiest voor dialoog en wederkerigheid.

Beroepskrachten en mensen in armoede vullen elkaar binnen Recht-Op aan, elk met hun eigen-aardige kijk en deskundigheden. Ze zijn in andere dingen deskundig en ze kijken anders naar de wereld. Dat kan soms spanningen opleveren, maar wij gaan er van uit dat het een kracht is: 'de kracht van het verschil'.

¹³Visietekst 2012